

TROPISCH NEDERLAND

VEERTIENDAAGSCH TIJDSCHRIFT
TER VERBREIDING VAN KENNIS OMTRENT
NEDERLANDSCH OOST- EN WEST-INDIË

ONDER REDACTIE VAN PROF. DR. A. W. NIEUWENHUIS, DR. Z. KAMERLING,
S. A. REITSMA, PROF. DR. B. G. ESCHER EN C. K. KESLER.

Vaste medewerkers: G. J. STAAL, Oud-Gouverneur van Suriname, Prof. Dr. L. P. LE COSQUINO DE BUSSY,
H. CH. G. J. VAN DER MANDERE, M. C. VAN ROUVEROY VAN NIEUWAAL en vele anderen.
UITGAVE: N. V. DRUKKERIJ EN UITGEVERIJ J. H. DE BUSSY, ROKIN 60-62, AMSTERDAM

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR: FRANCO PER POST f 12.—, VOOR HET BUITENLAND f 15.—
LOSSE NUMMERS VOOR ZOOVER BESCHIKBAAR f 0.50.

Stukken voor de redactie in te zenden: Jan van Goyenkade 44, Leiden.

INHOUD: Twee eeuwen beschavingsarbeid. De Moravische Broedergemeente in de West, door C. K. KESLER, II. —
Natuurbescherming in de tropen. Een vergelijking tusschen Afrika en Indië, door W. ESHUIS Jr. — De bevolking in
Indië en hare aanpassing aan dezen crisistijd, door Prof. Dr. A. W. NIEUWENHUIS, IV.

TWEE EEUWEN BESCHAVINGSARBEID. DE MORAVISCH BROEDERGEMEENTE IN DE WEST

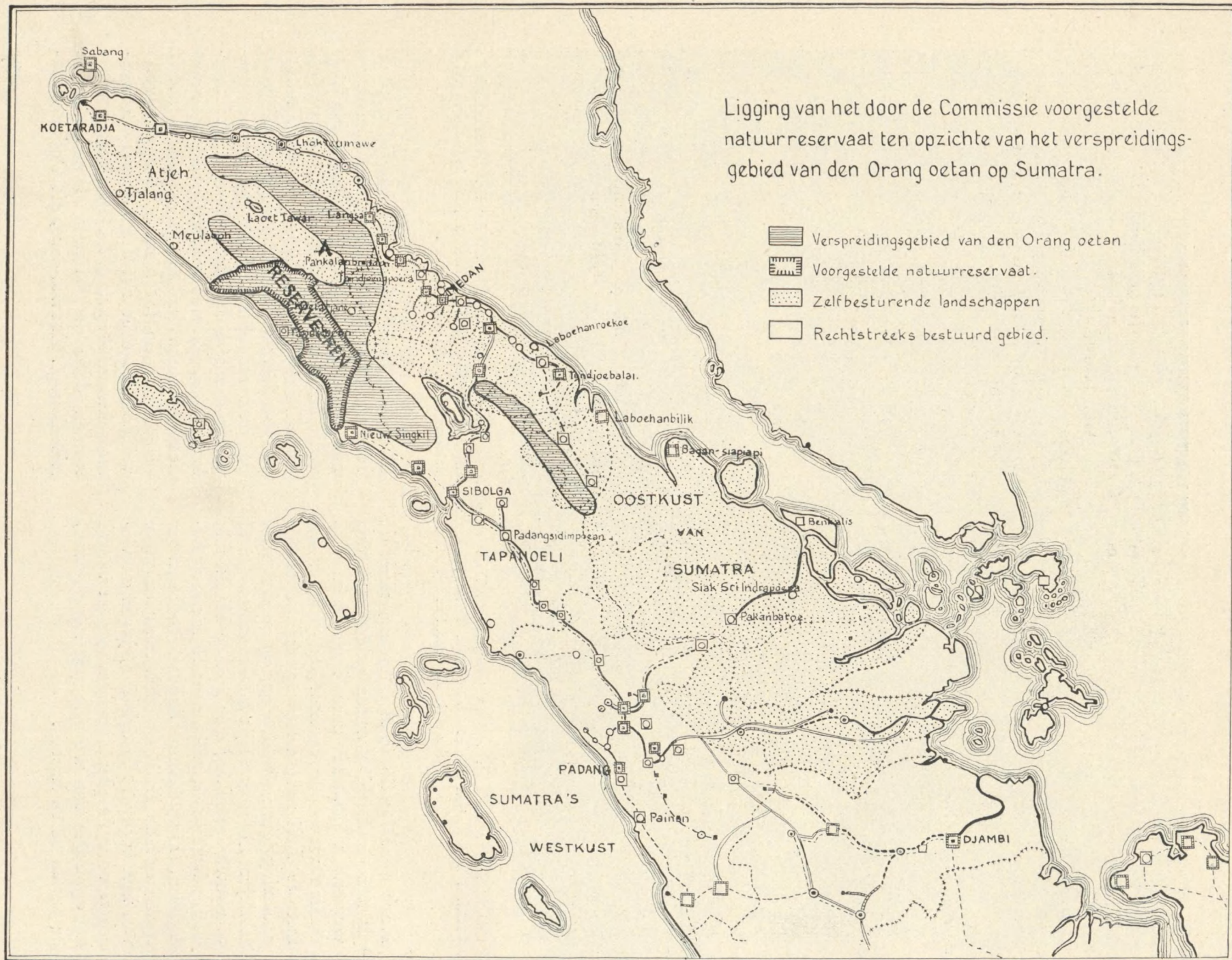
door C. K. KESLER.

II.

Het krachtige optreden van den Gouverneur Van Aerssen in de jaren 1686—'88 had intusschen aan hun offensief optreden een einde gemaakt en had zelfs ten gevolge gehad, dat zij in een eenigszins vriendschappelijke verhouding tot het Nederlandsche bestuur waren komen te staan. In het bijzonder met de Arowakken was dat het geval; de meer krijgshaftige Caraïbische stammen trokken zich hoe langer hoe meer in het binnenland terug. Daar was intusschen in den loop der 18e eeuw een nieuwe bevolkingsgroep gekomen, de van de plantages weggelopen slaven, de z.g. Marrons, die gedurende eenige tientallen jaren een steeds dreigend gevaar voor de kolonie opleverden. Vooral sedert het jaar 1712,

dat der brandschatting door Cassart, was hun aantal belangrijk toegenomen en op verschillende plaatsen, vooral in het Oosten van Suriname, hadden zij zich tusschen het cultuurgebied en de woonplaatsen der Indianen ingeschoven.

Zander en de zijnen slaagden er echter in, aan de Cottica aanraking met eenige Indianen te verkrijgen en besloten zich daar te vestigen op een terrein, dat zij voor f 400.— van den eigenaar, Nicolaas Frescor, kochten. Ook deze poging bleek echter weldra een mislukking te zijn. Kort na de vestiging verdronk een Indiaan in de rivier, den volgenden dag ook de zendeling Zeisberger en ziekten en andere tegenspoeden noodzaakten de broeders, ook hier hun

Kaartje van het Gajo- en Alaslanden reservaat op Noord-Sumatra.

den pogingen aan, om de verschillen met de Herrnhutters, waaraan tijdens Lössners bewind weinig aandacht geschonken was, uit den weg te ruimen. De kwestie over den eed en die over het dragen van wapenen kwamen daardoor opnieuw op den voorgrond. Om zijn volgelingen moeilijkheden met de overheden, waaronder zij ressoorteerden, te besparen, wees Zinzendorf hen erop, dat de leer der Herrnhutters het afleggen van een eed niet verbood en evenmin

het in krijgsdienst treden. Ieder moest het met zijn geweten uitmaken, of hij tegen het eene of het andere persoonlijk bezwaar had en daarmee in overeenstemming handelen. Hierdoor werden in 1757 voor de zendingen de moeilijkheden grootendeels uit den weg geruimd; verschillenden legden in het volgende jaar den gevorderden eed af; drie hunner, die dit bleven weigeren, werden verbannen.

(Wordt vervolgd)

NATUURBESCHERMING IN DE TROPEN. EEN VERGELIJKING TUSSCHEN AFRIKA EN INDIË

door W. ESHUIS JR.

Nu het Kruger Nationaal Park, of de Kruger Nasionale Wildtuin, zooals de Afrikaners zeggen, in de Unie van Zuid-Afrika de laatste jaren in het centrum van de belangstelling van wetenschap en toerisme is komen te staan en ook in Centraal Afrika het Parc National Albert in opkomst is, dringt zich vanzelf aan hen, die zich voor de instandhouding van de fauna en flora interesseeren, de vraag op, wat in andere tropische werelddeelen op dit gebied werd bereikt. Uiteraard zullen wij als Nederlanders daarbij het eerst denken aan onze eigen koloniën in den Indischen Archipel. Bij het maken van een dergelijke vergelijking mag niet uit het oog worden verloren, dat de noodzaak der bescherming van de groote diersoorten reeds jaren eerder in Afrika, dan in Indië werd ingezien. De voornaamste reden hiervan is natuurlijk geweest de grootere bekendheid, speciaal van het zuidelijke deel, en voorts de sterkere bedreiging van het groote wild. De gesteldheid van het terrein, deels open vlakten met schaarsche begroeiing, alsmede het voorkomen van vele in kudden levende diersoorten oefenden groote aantrekkingskracht uit op jagers op grof wild en handelaren, waarbij nog komt de betrekkelijk gemakkelijke bereikbaarheid van het jachtterrein van de groote steden uit.

Aan Wijlen President Kruger komt de eer

toe bijtijds te hebben ingezien, dat maatregelen moesten worden getroffen om aan de onbepaalde jacht een einde te maken. Op zijn initiatief werd in 1896 de Kruger Nasionale Wildtuin in het leven geroepen, welke in 1926 door de Regeering der Unie werd gereorganiseerd en op vastere basis werd gesteld. Het Park is thans uitgegroeid tot het schoonste ter wereld, een oppervlakte beslaand van ongeveer $2\frac{1}{4}$ miljoen H.A. Van meer recenten datum, doch in menig opzicht niet minder belangrijk, zijn het Parc Albert in Belgisch Congo en het dezer dagen tot stand gekomen Park der Kagera. Het Parc Albert strekt zich thans uit van het Kivoe- tot het Eduard Meer. Door stelselmatige vergrooting hoopt men dit Park een oppervlakte te geven van plm. 850.000 H.A., waardoor het in het noorden zal worden begrensd door het Albert-meer en een lengte zal hebben van 220 K.M. (ruim 2 maal de provincie Gelderland). Koning Albert I van België, enthousiast natuurliefhebber als hij was, gaf den eersten stoot tot de oprichting en heeft zijn naam aan het Park geschonken; Leopold III, de voetstappen van zijn Doorluchtigen Vader drukkende, heeft de uitbreiding en de verbinding der van elkaar gescheiden deelen van het Park bewerkstelligd, waardoor het gevaar van inteelt en de daaruit voortvloeiende degeneratie, eventueel mutatie, welke aan

Javaansche Neushoorn (*Rhinoceros Sondaicus*), nog in slechts enkele exemplaren op Java vertegenwoordigd, komt ook op Sumatra sporadisch voor; bescherming is hoogst noodzakelijk.

een volkomen afgesloten gebied ten grondslag liggen, door een doorstroming zooveel mogelijk worden beperkt.

Naast deze twee sterren van de eerste grootte staan nog verscheidene van minder schittering, zooals de game reserves in Rhodesia, de Robins Game Reserve, Kalahari Reserve, het Blesbokreservaat etc., op zichzelf belangrijk genoeg, doch die voor het trekken van een globale vergelijking buiten beschouwing kunnen blijven.

Indien wij thans onzen blik slaan op hetgeen in Indië op het gebied van natuurbescherming werd bereikt, moet, zoowel wat Britsch als wat Nederlandsch Indië betreft, een zeer belangrijke achterstand worden geconstateerd. Slechts in den allerlaatsten tijd kan worden gesproken van eenigen zichtbaren vooruitgang, zoowel wat de verbreiding van de gedachte aangaat, als wat de resultaten van het streven betreft.

Aan het onvermoeide werken van de Nederlandsche Commissie voor Internationale Natuurbescherming, onder voorzitterschap van Mr. P. G. van Tienhoven, is het te danken, dat ook Nederlandsch Indië, en wel op het eiland Sumatra, thans een uitgestrekt wildreservaat bezit, gelegen in de Gajo- en

Alaslanden, een oppervlakte beslaande van plm. 700.000 HA. Ongetwijfeld werd met de vastlegging van dit ontzaglijke terrein de eerste schrede gezet voor een doelmatige bescherming van uit wetenschappelijk en aesthetisch oogpunt belangrijke diersoorten. Wat het Parc Albert is voor den Gorilla, is het Gajo- en Alaslandenreservaat voor den Orang-oetan. Dat deze beide interessante menschen thans in hun verspreidingsgebied volkomen bescherming genieten, zal ieder tot voldoening stemmen.

Ook in het zuiden van Sumatra wordt staag gewerkt aan een toevluchtsoord voor de bedreigde fauna. De in dit gebied herhaaldelijk voorkomende uitmoordingen op groote schaal, vooral door vergiftiging van de drinkplaatsen, maken maatregelen zeer urgent, wil men dit eertijds zoo wildrijke deel van het eiland voor verregaande verarming vrijwaren.

Behalve deze, op Sumatra gelegen, groote complexen werden in den loop der jaren verschillende zoogenaamde natuurmonumenten vastgelegd, kleiner van omvang, dikwijls tot bescherming van een bepaalde soort der fauna of flora ingesteld, welke echter niet zoozeer als „Nationaal Park” kunnen worden gequalificeerd.

In het tegenover Sumatra gelegen schiereiland, de Straits Settlements en de Malay States, kon tot nog toe betrekkelijk weinig op natuurbeschermingsgebied worden bereikt. Een aantal kleine wildreservaten ligt over dit uitgestrekte gebied verspreid. In 1931 werd in opdracht van het Britsche Gouvernement een uitgebreid onderzoek ingesteld omtrent de mogelijkheid de natuurbescherming te organiseren, waarmede belast werd de heer Theodore Rathbone Hub-

back, die in 1932 een gedocumenteerd verslag van zijn bevindingen uitbracht en de mogelijkheid aantoonde van het scheppen van twee groote Nationale Parken. Het belangrijkste hiervan was het Gunong Tahan National Park, door uitbreiding van de in 1927 ingestelde Gunong Tahan Game Reserve te brengen op ongeveer 400000 HA. en gelegen op de grens van Kelantan en Pahang (N.O. Malakka).

Het tweede, minder groote Nationaal Park zou kunnen ontstaan door vergrooiting van de Krau Game Reserve, in het zuiden van Pahang gelegen.

Tot verwezenlijking van deze grootsche plannen is het echter nog niet gekomen, hoewel meer en meer stemmen opgaan tegen vèrgeaanden achteruitgang van den wildstand in deze gebieden.

Het kan niet anders, of de vergelijking tusschen hetgeen in Afrika en dat wat in het onder Europeeschen invloed staande deel van Azië werd bereikt, moet ten nadeele van dit laatste gebied uitvallen. Toch zijn er alle teekenen aanwezig, welke duiden op een gestadige winst, speciaal wat onze Hollandsche Koloniën betreft. De belangstelling is gewekt, niet alleen bij natuurliefhebbers, doch ook bij de Overheid en hare ambtenaren. Slechts de ongunstige economische omstandigheden houden thans nog een snellere ontwikkeling tegen. Bijzonder interessant is in verband hiermede de beschouwing van de cijfers, welke de economische mogelijkheden van een goed georganiseerd Nationaal Park doen zien en als oudste instelling geeft ook hier het Kruger Park het beste voorbeeld. Het Park is geopend voor het publiek van 15 Mei tot

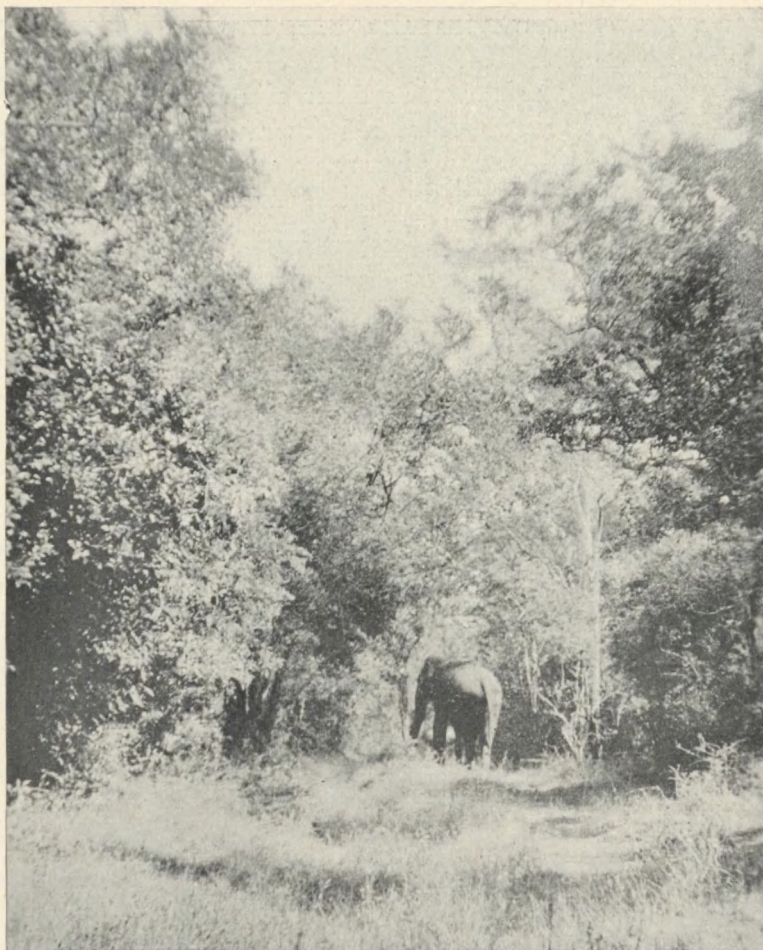

Reuzenvaraan (*Varanus Komodoensis*); komt slechts voor op de eilanden Komodo, Rindja en Flores in den Indischen Archipel.

14 November. Goede autowegen en „rest-houses” bevorderen het toerisme. Ieder jaar wordt het aantal bezoekers, die enkele dagen in het Park doorbrengen, grooter. In 1932 trokken er 3000 auto's door; van iederen auto wordt een toegangsrecht geheven van £ 1.—. Thans is het Kruger Nationaal Park niet langer van giften en subsidies afhankelijk, de kosten van toezicht en onderhoud worden uit eigen inkomsten bestreden en daarenboven kan in de Staatskas nog een belangrijk bedrag gestort worden¹⁾.

Is een dergelijk resultaat ook in Nederlandsch-Indië bereikbaar? Wij meenen deze vraag bevestigend te mogen beantwoorden. Het wildreservaat in de Gajo- en Alaslanden biedt de noodige perspectieven, doch de wildstand is thans veel te slecht. Wat in dit opzicht echter bij intensieve bescherming kan worden bereikt, blijkt wel uit een beschrijving van den heer A. J. M. Ledeboer te

¹⁾ Mededeelingen No. 10 der Nederlandsche Commissie voor Internationale Natuurbescherming, Heerengracht 540 te Amsterdam.

Olifant (*Elephus maximus sumatrensis*) heeft ook dringend bescherming noodig, vooral in Zuid Sumatra.

Kempit, Oost-Java, die het Yang-Plateau beheert: „Men moest een goed schutter zijn om in 1910 op dit plateau in een maand tijds een goeden hertebok te schieten; thans (in 1934) zou men gemakkelijk in een maand 1200 stuks kunnen bemachtigen”.

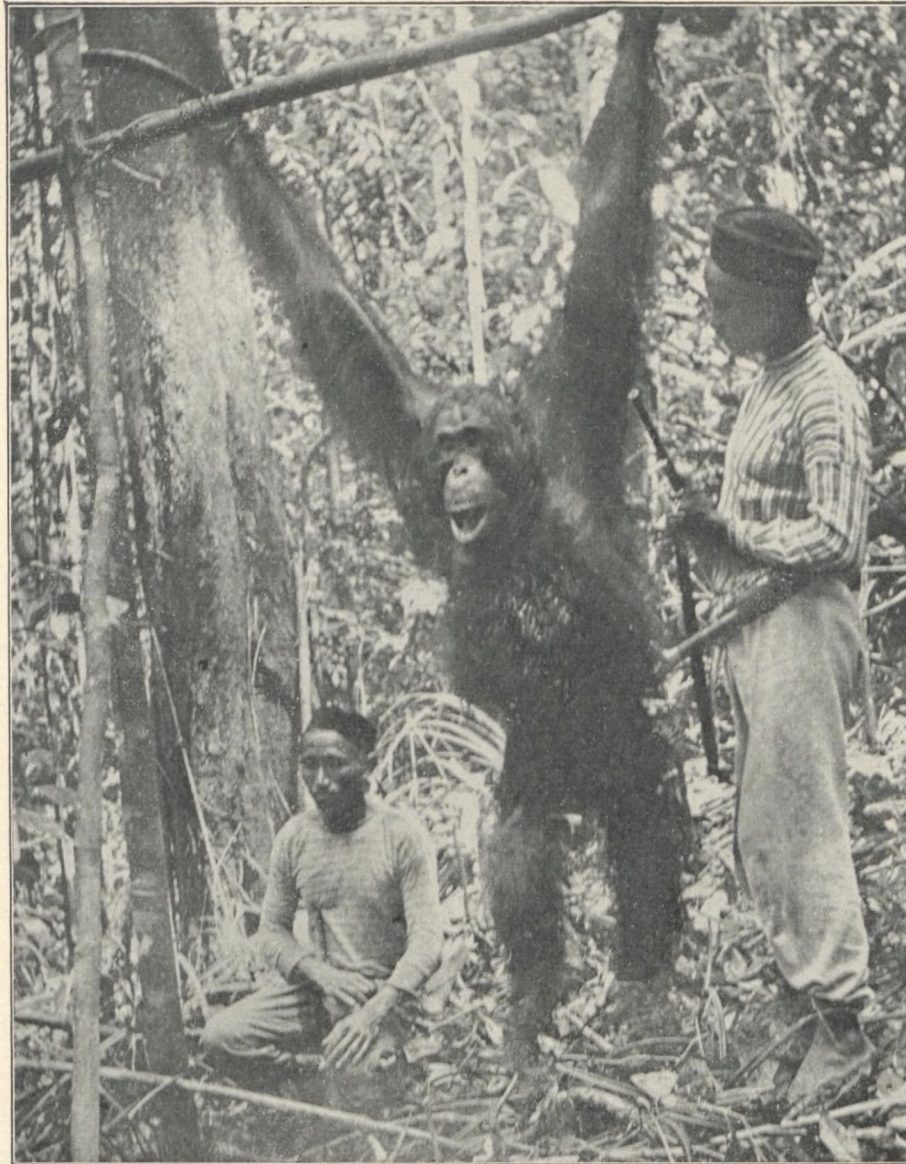
Vele soorten zijn in het Gajo- en Alaslandenreservaat vertegenwoordigd, als Rhinoceros, Olifant, Tapir, Orang-oetan, Bergantilope, Maleische Beer, Tijger, Nevelpanter, Zwarte Gibbon, Kantjil, Wild Zwijn, verschillende hertensoorten etc. Na het Kru-

ger Park kan het zeker uit faunistisch oogpunt het meest gevarieerde Nationaal Park ter wereld worden genoemd.

Wat het natuurschoon aangaat, kan dit terrein zeker op één lijn worden gesteld met de hiervoor genoemde Nationale Parken in Afrika. Hoewel minder toegankelijk, biedt het ook voldoende open terrein, om het wild op rustige wijze waar te nemen, terwijl maatregelen, om tegemoet te komen aan het toeristenverkeer, zouden moeten worden overwogen, zooals bv. toegangswegen tot de meer open gedeelten, — grasvlakten, damarbosch enz. —, waartoe een nauwkeurig onderzoek dient te worden ingesteld.

De bewaking van het gebied is thans, dank zij de strenge orders van den Gouverneur van Atjeh, den heer Van Aken, zoo goed mogelijk geregeld. Voor een meer afdoende bewaking zouden echter de betrokken residenten de beschikking moeten hebben over enkele speciale politiebeambten, een maatregel, waarop o.i. de perfectioneering van het reservaat, gezien de groote belangen uit

wetenschappelijk oogpunt, niet mag stuiten. Aan het slot van deze, uiteraard zeer globale vergelijking tusschen Afrika en Indië gekomen, moet dus worden geconstateerd, dat op natuurbeschermingsgebied Indië nog zeer veel heeft in te halen. De mogelijkheid daartoe, zoowel in het Britsche als in het Nederlandsche gebied, is echter volgens deskundigen aanwezig. Krachtige samenwerking tusschen Overheid, Wetenschap en Belangstellenden zal tot resultaten kunnen leiden.

Orangoetan (*Simia Satyrus* L) een der diersoorten, welke slechts in Nederlandsch-Indië worden aangetroffen.

DE BEVOLKING IN INDIË EN HARE AANPASSING AAN DEZEN CRISISTIJD

door Prof. Dr. A. W. NIEUWENHUIS.

IV.

Hun schrik teekent zich daarin af, dat zulk een ongeluk wordt opgevat als eene uiting van den toorn der voorouders of der geestenwereld.

Twee verschijnselen in hunne samenleving schijnen tegen dit gebrek aan moed te pleiten.

In hunne dorpen werden vroeger nog al eens Maleiers van de kust, die bij hen hun toevlucht gezocht hadden, gedood. Gaat men zulke gevallen wat nauwkeuriger onderzoeken, dan blijkt, dat de Dajaks door hun slachtoffer tot het uiterste zijn uitgebuit en